

4. Якість бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту як вимога сучасного менеджменту.

РЕФОРМА АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Слободяник Ю. Б.

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
професор кафедри аудиту,
д.е.н., доцент*

Прийняття наприкінці 2017 року нового Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1] стало логічним продовженням трансформацій у сфері аудиту та спрямоване на забезпечення узгодженості з законодавством ЄС вимог щодо організації аудиторської діяльності, підвищення її прозорості та якості. Водночас очікувані зміни, що мають відбутися з 1 жовтня 2018 року (дата введення Закону в дію), поставили перед професійною спільнотою аудиторів проблеми, що потребують перегляду підходів до ведення бізнесу та безперервного професійного навчання.

Зауважимо, що забезпечення якості аудиторської діяльності розглядається у декількох площинах – на рівні організації нагляду за суб'єктами аудиторської діяльності та на рівні самих суб'єктів, що цілком відповідає загальній європейській практиці.

Насамперед, буде створено Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, що складатиметься з Ради нагляду за аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості. Частково повноваження Органу суспільного нагляду делегуються Аудиторській палаті, зокрема, стосовно реєстрації аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, контролю за безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності, контролю якості їх послуг та здійснення щодо них дисциплінарних проваджень. Проте, статус і функції Аудиторської палати значно звужуються та не поширюватимуться на підприємства, що становлять суспільний інтерес.

Крім того, запроваджуються принципові зміни процедури атестації аудиторів та умов функціонування аудиторських фірм. Так, особа, що претендує на провадження аудиторської діяльності, має підтвердити теоретичні знання та професійну компетентність у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, фінансового аналізу, управління ризиками, внутрішнього контролю, податкового законодавства, фінансів підприємств, інформаційних технологій, трудового, цивільного, господарського законодавства, у тому числі корпоративного, та

законодавства про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом тощо (всього 14 напрямів). Іспит з теоретичних знань та кваліфікаційний іспит будуть складатися у належним чином акредитованих незалежних центрах оцінювання знань, що має забезпечити прозорість екзаменаційних процедур.

Ще однією особливістю стане необхідність набуття практичного досвіду аудиторської діяльності шляхом працевлаштування чи стажування у суб'єкта аудиторської діяльності не менше трьох років. Період проходження такого стажування не обмежується датою отримання свідоцтва про складання іспитів з теоретичних знань та кваліфікаційного іспиту [1]. На нашу думку, ця вимога може стати своєрідним бар'єром для входження на ринок аудиторських послуг, оскільки прямо пов'язана з необхідністю пошуку аудиторських фірм, зацікавлених у розширенні штату. Отже, проблемою може виявитися відсутність реальної можливості для стажування в регіонах, де кількість аудиторських фірм незначна.

Позитивним, на наш погляд, є потенційне розширення ринку аудиторських послуг, оскільки відтепер всі середні та великі підприємства підлягатимуть обов'язковому аудиту. Утім означене розширення має підкріплюватися низкою організаційних змін, особливо для тих суб'єктів аудиторської діяльності, які планують здійснювати аудит підприємств, що становлять суспільний інтерес. Основні вимоги полягають у такому:

- обов'язкова реєстрація у спеціальному розділі Реєстру;
- кількість штатних працівників суб'єкта аудиторської діяльності за основним місцем роботи має становити не менше 5 аудиторів, загальна чисельність штатних кваліфікованих працівників, залучених до виконання завдань, не менше 10 осіб, з яких не менше 2 осіб мають підтвердити кваліфікацію відповідно до атестаційних вимог або мати чинні сертифікати (дипломи) професійних організацій у сфері МСФЗ;
- обмеження суми винагороди, отриманої від підприємства, що становить суспільний інтерес;
- конкурсна процедура призначення суб'єкта аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності;
- наявність обмежень стосовно надання неаудиторських послуг одночасно з аудитом фінансової звітності (наприклад, складання податкової звітності, розрахунків обов'язкових зборів і платежів, консультування з питань управління, розробки і супроводження управлінських рішень, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності тощо)
- встановлення терміну безперервної тривалості виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності для суб'єкта

аудиторської діяльності, що не може перевищувати 10 років (з можливістю його продовження за певних умов);

- обов'язкова ротація ключового партнера з аудиту (через 7 років) та аудиторів, залучених до виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності;

- проведення внутрішнього контролю якості виконаного завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності, що має проводитися призначеним рецензентом до подання аудиторського звіту та додаткового звіту для аудиторського комітету підприємства;

- подання додаткового звіту до аудиторського комітету або органу (підрозділу), на який покладено відповідні функції одночасно з поданням аудиторського звіту;

- складання Звіту про прозорість, що оприлюднюється на веб-сторінці суб'єкта аудиторської діяльності та залишається доступним на цьому веб-сайті щонайменше сім років з дня його оприлюднення;

- щорічне подання суб'єктом аудиторської діяльності до Органу суспільного нагляду переліку підприємств, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги протягом звітного року з обов'язкового аудиту, із розкриттям інформації про доходи від таких послуг;

- встановлення розміру внесків, що сплачуються суб'єктами аудиторської діяльності за кожним договором з надання аудиторських послуг з обов'язкового аудиту підприємствам, що становлять суспільний інтерес, для забезпечення фінансування діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Введення зазначених вимог спрямоване на забезпечення належної якості надання аудиторських послуг відповідно до кращих практик, проте вимагає вжиття певних заходів від суб'єктів аудиторських послуг. У першу чергу, суб'єктам аудиторської діяльності доведеться переглянути і привести у відповідність до вимог законодавства власну організаційну структуру, склад та чисельність штатних працівників відповідної кваліфікації, збільшивши кількість аудиторів, що працюють за основним місцем роботи. Крім того, необхідно звернути увагу на вимогу безперервного професійного навчання аудиторів.

Упроваджене законодавче підґрунтя забезпечення якості аудиторської діяльності потребує консолідованих зусиль професійної спільноти, спрямованих на практичну реалізацію новацій. Водночас вплив змін на підвищення якості аудиторської діяльності можна буде оцінити вже після повноцінної реалізації норм закону.

Список використаних інформаційних джерел

1. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.*